

DORPSORGaan

spaarndam

DORPS-ORGAAN SPAARNDAM

inhoud:	pag.
kerstlammetjes in Spaarndam	2
een 40-jarig huwelijksfeest voor het bruidspaar A. J. Verdurmen	3
verenigingsnieuws	3
Spaarnwoude nu en dan	4
de geschiedenis van Spaarndam	6
een terugblik in het jaar 1980 op luchtkastelen uit de jaren '70	8
uitslag verkiezing leden dorpsraad Spaarndam	10
verenigingsnieuws	11

redactieleden:

e. huttinga	ijdijsk 27
j. a. knijnenburg	ijdijsk 26
p. a. roelofsen	dr. w. nijestraat 9
d. a. verdurmen	visserseinde 71

blad van de dorpsraad-spaarndam

4e jaargang nr. 2

redactie-adres: Dr. W. Nijestraat 9, Spaarndam (oost)

Kerstlammetjes in Spaarndam

Met als bovenschrijft "kerstlammetjes in Spaarndam" werd eind december van het vorige jaar in het Haarlems Dagblad de hierbij afgedrukte foto met onderschrift geplaatst.

Wij hebben voor deze foto met bijschrift gaarne plaats ingeruimd in ons dorpsorgaan, omdat het nu eenmaal een Spaarndamse aangelegenheid betrof.

De kleine Wim Balm kan terecht trots zijn op dit vroege gebeuren.

De drukpersrol heeft het naar wij menen te weten in zoverre bij het verkeerde eind, dat Wim's vader geen wethouder, maar veehouder is.

DE REDACTIE

Kerstmis was dit jaar voor Wim Balm, zoon van wethouder Th.D. Balm uit Spaarndam, een extra blijde gebeurtenis. In de nacht van 24 op 25 december schonk één van de ooiën het leven aan twee pittige kleine lammetjes, één zwarte en één witte. Hier staan ze op onvaste pootjes in de Spaarndamse wei onder het toezien van hun moeder en van trotse Wim. Mevrouw Balm vertelde ons dat lammetjes in deze tijd van het jaar niet zo'n grote uitzondering zijn. "Het is vrij vroeg; de meesten komen pas in januari."

Een 40-jarig huwelijksfeest voor het bruidspaar

A.J. VERDURMEN

Ons is ter ore gekomen, dat het echtpaar A.J. Verdurmen, wonende op het adres Kerklaan 12 (Spaarndam), op woensdag, 4 maart a.s. 40 jaar getrouwd hoopt te zijn. Een mijlpaal, die helaas niet alle huwelijken bereiken.

Dat bijzondere feit is er dan ook de oorzaak van, dat het echtpaar Verdurmen met zijn familie op 4 maart a.s. in een bijzondere feeststemming in restaurant "'t Bolwerk", Kennemerplein 5 te Haarlem, aanwezig hoopt te zijn.

Omdat het echtpaar Verdurmen zeker in Spaarndam niet onbekend is, bestaat op 4 maart 's middags van half vier tot vijf uur de gelegenheid dat paar en zijn familie in "'t Bolwerk" geluk te wensen. Van harte proficiat nu reeds voor straks, geacht echtpaar Verdurmen.

Wij wensen U nog menig goed jaar toe.

En aangaande de 4e maart hopen wij, dat U met Uw kinderen, kleinkinderen en verdere familie alsdan een heel genoeglijke en bijzonder heuglijke dag zult mogen beleven.

De redactie

VERENIGINGSNIEUWS

In Spaarndam is blijkens een bij ons ingekomen bericht op 1 januari 1970 opgericht de toneelgroep

Vrij Amateur Toneel '70

genaamd: "VAT '70"

Aan deze toneelgroep zijn de volgende personen verbonden:

1. de heer L. Spierenburg, als regisseur en artistiek leider;
2. de heer D. de Rooy, Ringweg 115, als voorzitter;
3. mevrouw T. Stelloo, Ds. J. Schardamstraat 4, als secr./penningmeester

Aan het verzoek om plaatsing van bovenstaand bericht in ons dorpsorgaan hebben wij bij deze gaarne voldaan.

De redactie

"Spaarnwoude nu en dan"

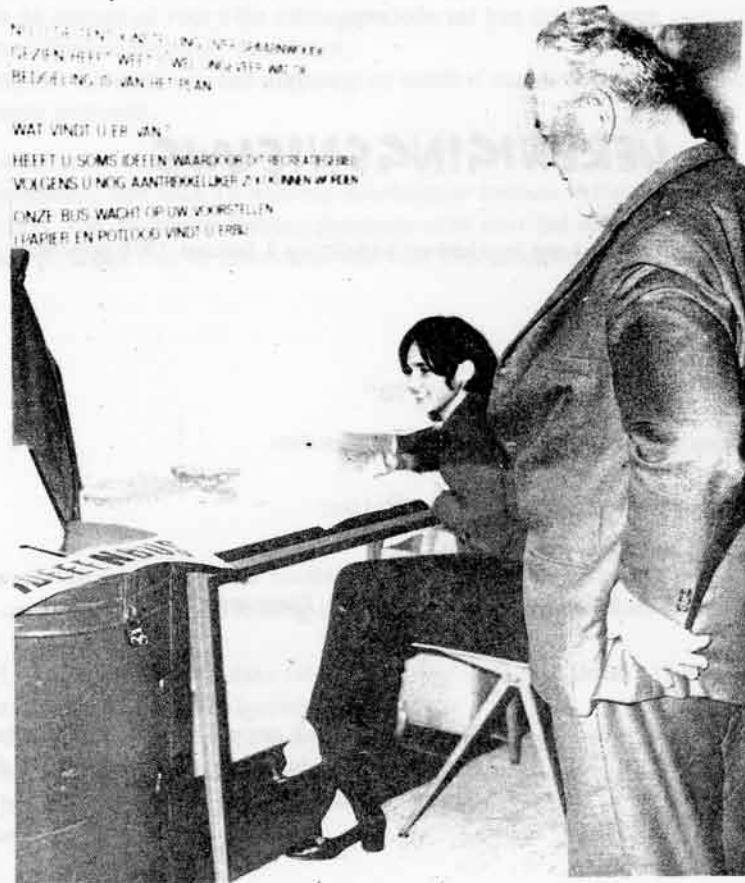
De reizende tentoonstelling "Spaarnwoude nu en dan" heeft inmiddels ook Spaarndam aangedaan.

We hebben als Spaarndammers het een en het ander kunnen bekijken in het kader van het plan betreffende het recreatiegebied Spaarnwoude.

Het leek ons goed enige foto's te nemen en die in ons orgaan te laten afdrucken.

Hier zijn ze dan, die foto's.

DE REDACTIE

DE GESCHIEDENIS VAN SPAARNDAM

Spaarndam omstreeks 1750.

In het jaar 1750 werd te Amsterdam bij Isaak Tirion, boekverkoper in de Kalverstraat, een "Heden-daagsche Historie of Tegenwoordige Staat van alle Volkeren" uitgegeven. Dit boekwerk bestond uit vele delen, waarin o. a. de steden en dorpen van het gewest Holland (nog niet gescheiden in Noord- en Zuid-Holland), beschreven werden. Van de voornaamste plaatsen waren fraaie prenten en plattegronden in de uitgave opgenomen. In deel XVIII van die serie stond ook een beschrijving van het dorp Spaarndam. Omdat in 1964 alle delen opnieuw werden uitgegeven door de Europese Bibliotheek te Zaltbommel, zijn de gegevens van toen gemakkelijk te achterhalen.

Het aardige van deze uitgave is, dat de plaatsen zijn ondergebracht bij het baljuwschap, waartoe ze behoorden. Zo viel Spaarndam onder het hoog-baljuwschap van Kennemerland; Haarlemmerliede, Schoten en Santpoort vielen daarentegen onder het baljuwschap van Brederode, en Spaarnwoude onder het baljuwschap van Blois, dat meer geconcentreerd was in Beverwijk. Dit hield in dat, wanneer Spaarndammers een wat zwaardere wetsovertreding begingen, zij voor de hoog-baljuw van Kennemerland moesten verschijnen. Deze functie werd toen bekleed door de burgemeester van Haarlem. Samen met zeven zogenaamde leenmannen, die elk jaar omstreeks Pasen werden gekozen, door de stadhouder, het ene jaar vier leden en het andere jaar drie, vormde de hoog-baljuw de "Hoge Vierschaar". Gewoonlijk vond de zitting der Vierschaar op de laatste vrijdag van de maand plaats op het Prinsenhof te Haarlem. Soms waren er tussendoor wel buitengewone zittingen.

Het salaris van zo'n baljuw was maar betrekkelijk laag. Toch kon een formidabel bedrag door hem worden "verdiend", omdat hij de helft van de boetes, die werden opgelegd, in eigen zak mocht steken. De straffen waren over het algemeen zeer zwaar. In de steden had de schout een aantal rakkers tot zijn beschikking. Deze verrichtten politie-diensten en "hielpen" bij het ondervragen. Zo'n ondervraging was er op gericht een volledige bekentenis aan de verdachte te ontwingen en geen middel werd daarbij onbepoofd gelaten. Het rekken der ledematen (vandaar de naam rakkers) of de "duimschroef" leidden meestal wel tot het gewenste resultaat. Het had tot voordeel, dat er dan geen hoger beroep meer mogelijk was.

Spaarndam was een betrekkelijk klein ambacht van 265 morgen ^{*)}. Ter vergelijking: Haarlemmerliede, waaronder Noord-Schalkwijk, bestond uit 952 morgen en 35 huizen; het ambacht Spaarnwoude, dat zich tot midden in het huidige Spaarndam uitstreekte - de scheiding lag bij de werkplaats van de firma Balm, waar de Spaarndammerdijk ophoudt en de Ijdijk begint - was 862 morgen met 56 huizen. In Spaarndam stonden in 1632 65 huizen en in 1732 76 huizen.

Het is wat vreemd, dat bij de beschrijving van Spaarndam ook een heel stuk werd vermeld over het gemeenlandshuis van Rijnland, dat Zwanenburg heet en nu een onderdeel is van de suikerfabriek te Halfweg. Het behoorde tot het grondgebied van het ambacht Polanen. In Spaarndam stond toen ook een gemeenlandshuis naast het huidige Rijnlandshuis. Het bestond uit twee verdiepingen, maar was al in 1726 afgebroken. In een tijd, dat Rijnland een wat soberder huishouding ging voeren. (Het was gebouwd in 1602 en bevatte een opzichterswoning met een vergader- en logeerruimte). Dit gebouw

^{*)} morgen = zoveel land, als op een morgen geploegd kon worden, een oude vlaktemaat.
een Rijnlandse morgen was 0,8516 ha.;
een Gelderse morgen 0,318 ha.;
een Bildtse morgen 0,92 ha.

staat afgebeeld op een kopergravure van A. Rademaker uit 1728. Ik betwijfel echter of deze prent wel natuurgetrouw is, omdat de gravure twee jaar na het afbreken is gemaakt en het gemeenlandshuis staat afgebeeld met een lijstgevel, terwijl het volgens de schriftelijke gegevens een trapgevel moet hebben gehad. Omdat er toch een vergaderruimte moest zijn in Spaarndam, werd het (huidige) Rijnlandshuis, dat toen een echt dienstgebouw was, wat opgeknapt en voorzien van een vergaderzaaltje met een klokkentorentje erop ^{**)}. De regering van Spaarndam werd toen gevormd door een schout, vijf schepenen en een secretaris. Vaak was de opzichter van Rijnland tevens de schout. De baljuw van Kennemerland stelde jaarlijks de schepenen aan. Hij ontving daartoe van de schout en de aftredende schepenen een voordracht.

Als slotopmerking staat vermeld, dat ten noordwesten van Spaarndam de Slaperdijk begon, die in 1620 was aangelegd en later werd verbreed. Deze dijk vormde de verbinding tussen de Spaarndammerdijk en de hoger gelegen geestgronden achter de duinen bij Santpoort. Lang slapen was de dijk echter niet toegestaan, want bij grote toevoer van water (meestal bij een noordwester storm, die het water via de Zuiderzee en het IJ opjoeg) stroomde het water over de dijk.

^{**)} In een van de vorige artikelen heb ik al eens vermeld, dat die torenkamer ook wel de "Keizerskamer" werd genoemd. In "Drie Baarsjes en een Ham" verklaart Mr. S.J. Fockema Andreae, dat die naam misschien zou slaan op het wapen van Rijnland, dat met zijn adelaar en (keizers)kroon de suggestie aan het Duitse Keizerrijk wekt. Een bron uit de 18e eeuw geeft daarvoor echter een andere verklaring. L. van Ollefen in "De Nederlandsche stad- en dorpsbeschrijver", deel IV (Amsterdam 1796) schrijft, dat de naam ontleend is aan het feit, dat de "beeltenissen van de Keizers der voorgaande eeuwen welken geene geringe betrekking op Nederland gehad hebben, op de wanden der kamer afgebeeld zijn".

G. van den Beldt jr.

* * *

(vervolg van pag. 12)

Het "soosplantje", een tweetal jaren geleden gepoot, gedijt goed tot zeer goed. Verkwijningsverschijnselen zijn gelukkig niet te constateren. Dat dit "plantje" het zo goed doet, is mede te danken aan het feit, dat het gevoed wordt door de subsidies, die òn van de gemeente Haarlem òn van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude van meet af aan voor het Spaarndamse bejaardenwerk worden genoten. Dat ook giften van particuliere zijde e. d. worden ontvangen, mag in dit verband evenmin onvermeld blijven. Het is te hopen, dat menige bejaarde zich in het kader van de soos voor zich en omgeving bij de voortduur nog veel genoeg mag verschaffen. Het comité is van zijn kant gaarne bereid de soosgemeenschap te blijven begeleiden. Wij zijn uiteindelijk nog maar twee jaar oud. Wij lopen nog maar op onze eerste benen. Wij hopen, normaal gesproken, dan ook nog wel een tijdje mee te kunnen. Het is tenslotte passend onze dank te betuigen aan allen, die in het afgelopen jaar 1969 op welke wijze dan ook bij het bejaardenwerk zijn betrokken geweest of dat werk in welke vorm dan ook hebben gesteund.

Namens het comité bejaardensoos
Spaarndam,

P.A. Roelofsen.

EEN TERUGBLIK IN HET JAAR 1980 OP LUCHTKASTELEN UIT DE JAREN '70.

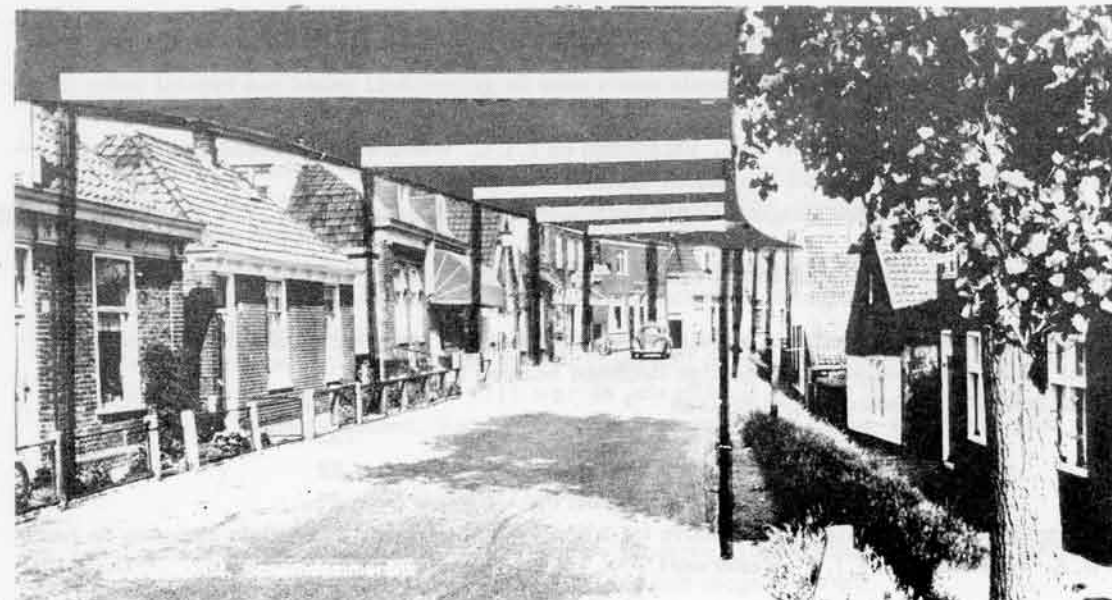
Graag voldoe ik aan het verzoek van de dorpsraad Spaarndam om een klein gedeelte van zijn werkzaamheden, tot stand gekomen in de jaren '70, nog weer eens onder de loep te nemen.

Deze terugblik wil ik gaarne werpen aan de hand van twee foto's.

Allereerst wil ik het dan hebben over de situatie bij de Grote Sluis, zoals het daar sedert het jaar 1975 was.

Toen eind '74 de afsluiting van ons dorp voor het doorgaande verkeer een feit werd met de plaatsing van de grote witte deuren aan het Visserscheinde en bij de Grote Sluis, leek dit de meest ideale oplossing. Immers konden de sluiswachters vanuit hun bedieningshuis de deuren openen en sluiten voor de autobezittende Spaarndammers. Toen die sluiswachters van het Hoogheemraadschap van Rijnland deze (neven-)functie echter niet meer mochten uitoefenen, werd er naarstig gezocht naar een andere oplossing.

Een tweetal jaren is er in samenwerking met de dorpsraad door diverse instanties gezocht naar wéér een andere oplossing, want in 1977 zaten wij weer opgescheept met de verkeersproblemen, waarvoor we ons ook in 1970 gesteld zagen.

En kijkt u nu eens naar de andere foto.

Wie de uitvinder of uitdenker van het plan voor die situatie is, weet tot op heden nog steeds niemand. Maar het is nu dan toch maar zo, dat er een weg is gebouwd 4 meter boven de bestaande dijk en dat die weg precies aansluit op de bovenkant van de brug bij de Grote Sluis.

Aan dat werk heeft de dorpsraad zijn handen vol gehad.

Dat werd nog weer eens duidelijk gemaakt in de rede, die de burgemeester van Groot IJmond op 10 januari 1980 uitsprak ter gelegenheid van de feestelijke opening van de "Sparndamse Luchtbrug".

Een Spaarndammer, wiens naam en adres bij dorpsraad en redactie bekend zijn.

Nou ziet u eens waartoe een luchtkasteel kan leiden.

Onze geachte inzender heeft, als wij hem goed begrijpen, Spaarndam in bestuurlijk opzicht al geruime tijd in de lucht zien hangen.

In zijn gedachtengang is Spaarndam in 1980 in bestuurlijk opzicht niet langer verdeeld, doch maakt het alsdan deel uit van de gemeente of het lichaam Groot IJmond.

Wie zou dat voor mogelijk houden!

De Redactie.

UITSLAG VERKIEZING LEDEN DORPSRAAD SPAARN DAM

Op 26 januari j.l. hebben de Spaarndammers weer de gelegenheid gehad een tweetal leden van de Dorpsraad Spaarndam te kiezen.

Zoals bekend waren de heren D.A. Verdurmen en F.J.C. Westerweel aftredend en door de Dorpsraad Spaarndam opnieuw als kandidaten gesteld.

Door het vereiste aantal kiesgerechtigde Spaarndammers was daarnaast dhr. Chr.G. van Warmerdam als kandidaat gesteld.

Aangezien dus 3 kandidaten voor 2 vacante plaatsen waren gesteld, moest een verkiezing plaatsvinden.

Aan deze verkiezing heeft een alleszins bevredigend aantal kiesgerechtigden deelgenomen.

Het totaal aantal uitgebrachte geldige stemmen bedroeg 272.

Van deze 272 stemmen gingen er naar:

dhr. D.A. Verdurmen	133
" Chr.G. van Warmerdam	52
" F.J.C. Westerweel	87

Op grond van deze uitslag zijn derhalve tot leden van de Dorpsraad Spaarndam herkozen de heren D.A. Verdurmen en F.J.C. Westerweel.

In de huidige zittingsperiode ziet de Dorpsraad Spaarndam er aldus uit:

E. Halewijn; E. Huttinga; J.A. Knijnenburg; P.A. Roelofsen; G.P. Stapel; D.A. Verdurmen; F.J.C. Westerweel, terwijl ondergetekende als administrateur aan de raad verbonden blijft.

Krachtens artikel C-05 van het Huishoudelijke Reglement van de Dorpsraad Spaarndam moeten de leden van de dorpsraad voor elke zittingsperiode uit hun midden een voorzitter, onder-voorzitter en secretaris/penningmeester aanwijzen.

In een volgend nummer van het dorpsorgaan wordt u van deze functieverdeling voor het jaar 1970 op de hoogte gebracht.

Tot slot dank aan:

1. de kandidaten, die zich als zodanig beschikbaar hebben willen stellen;
2. de kiezers, die de moeite hebben genomen zich naar het stemlokaal te begeven;
3. mijn mede-leden van de kiescommissie voor hun medewerking en prettige samenwerking.

De voorzitter van de kiescommissie,

C. van Reijendam.

De Dorpsraad Spaarndam spreekt hierbij gaarne zijn dank uit aan het adres van de kiescommissie, die zich onder de deskundige leiding van de heer C. van Reijendam weer van haar taak heeft gekweten.

Het stemt de dorpsraad bovendien tot voldoening, dat maar liefst 137 stemgerechtigde personen aan de verkiezing hebben deelgenomen.

Dat niet 274 (2 x 137) doch 272 (2 x 136) stemmen geldig konden worden verklaard, vindt zijn oorzaak in het feit, dat één stembiljet van onwaarde moest worden verklaard, doordat het niet op de juiste wijze was ingevuld.

Dorpsraad Spaarndam

VERENIGINGSNIEUWS

Speeltuinenvereniging

"NIEUW LEVEN"

Spaarndam.

Afdeling Tafeltennis.

Velen weten misschien nog niet, dat wij dit jaar zijn toegetreden tot de Nederlandsche Tafeltennis Bond, de N.T.T.B.

Wij spelen met 4 meisjes en 6 jongens (leeftijd tot 16 jaar) in de junioren - 3e klasse.

Wij moeten per seizoen + 18 wedstrijden spelen. Dat doen we in het speeltuingebouw op de vrijdagen en wel in onze kleuren groen (shirt) en wit (broek).

Na de helft van de competitie stonden wij op een zeer goede 3e plaats, zowel meisjes als jongens.

We speelden tegen echt niet te onderschatten tafeltennisverenigingen.

Het is een pracht sport voor de geest en het reactievermogen. Ik denk bijv. aan voetballers.

Momenteel kunnen wij nog enkele meisjes en jongens gebruiken.

Alleen zij, die de tafeltennissport echt serieus willen beoefenen, kunnen zich tot mij wenden op het adres Westkolk 26. Telefonisch ben ik te bereiken onder nr. 420.

Ik voeg hieraan nog toe, dat zij, die de leeftijd van 17 jaar hebben bereikt, automatisch in de senioren-afdeling komen.

Overigens zoeken wij ook nog enkele ouders, die het t.v. -kijken beu zijn en hun kinderen in de wedstrijden willen bijstaan.

Komt u zich voor een en ander even bij mij aanmelden?

W. de Graaf jr.,

Wedstrijdsecretaris Speeltuinenvereniging "Nieuw Leven",

Westkolk 26,

Spaarndam.

JAARVERSLAG OVER 1969.

De Spaarndamse Bejaardensoos 2 jaar oud!

Nu het 2e volle jaar is verstreken sinds de Spaarndamse bejaardensoos het levenslicht mocht aanschouwen, is het goed datgene te memoreren, wat in een jaarverslag pleegt voor te komen.

Welnu, het tweede jaar was evenals het eerste jaar een bijzonder goed geslaagd jaar.

Elke bijeenkomst vond plaats in een goede sfeer, waarbij het opviel, dat de bezoekers van de soos - vogels van allerlei pluimage - zichzelf zo uitstekend bezig hielden met gezelschapsspelen en dergelijke.

De bijeenkomsten mochten op ruime belangstelling bogen.

Helaas zijn enkele getrouwe bezoekers de gemeenschap door de dood ontvallen, anderzijds zijn enige nieuwe bezoekers tot de gemeenschap toegetreden.

De eerste jaarvergadering werd gehouden op 23 januari 1969, tijdens de pauze waarvan een attractieve lekkernij werd verloot.

Om het gewone rythme niet te verliezen, droegen de meeste bijeenkomsten een normaal karakter.

Zo werd op 24 maart een dia-avond verzorgd door de welbekende Haarlemse Mej. v. Dusschoten. Een rondvaart door de Amsterdamse grachten werd gehouden op 5 juni, na afloop waarvan "De Zoete Inval" werd aangedaan, alwaar het echtpaar Wempe-Kasporie recipieerden ter gelegenheid van hun 25-jarig huwelijksfeest.

Op de 17e juni werd het kienspel, bij vorige gelegenheden zo bijzonder in trek gebleken, weer eens te voorschijn gehaald.

Die kienmiddag betrof tevens de laatste bijeenkomst in het voorseizoen.

De poorten van de soos zijn op 2 september weer opengesteld.

De daverende jaarlijkse bejaarden-autobustocht, georganiseerd tesamen met het comité bejaarden-tocht Spaarndam en ditmaal gehouden op 18 september, ligt een ieder ongetwijfeld nog vers in het geheugen.

Sinds 7 oktober worden de wekelijkse bijeenkomsten voorafgegaan door de beoefening van bejaarden-gymnastiek. Een activiteit, die ook al weer bijzonder goed is aangeslagen en telkens zo'n klein half uur in beslag neemt van de tijd van de daarvoor geïnteresseerde bejaarden.

Een activiteit overigens, die mede op gang is gebracht dank zij de volle medewerking van Dokter Westerweel, die de heer Halderman uit Haarlem en de Spaarndamse mevrouw Bethlem bereid heeft gevonden om wat aan de lichaamsfunctie van bejaarden te doen.

Het voorstel om bejaarden-gymnastiek te gaan beoefenen werd destijds gedaan door een getrouw bezoeker van de soos en wel met name door mevr. Hartog.

De 15e oktober had ook een bijzonder karakter. In de middag van die dag werd een toneelspel opgevoerd door jeugd van de R.K.-school in het gloednieuwe schoolgebouw in oost.

Op 2 december hebben heel veel bejaarden zich wederom in het kienspel gestort.

Voor "De Kater komt later", welk stuk 's avonds op 8 december werd opgevoerd door de toneelvereniging "Ardaleon", bestond ook al weer zeer ruime belangstelling.

Met Sinterklaas kon nog een wat late afspraak worden gemaakt. De goed heilig man heeft zich op 9 december nog even naar de bejaardensoos kunnen begeven.

De 17e december was de dag, waarop het echtpaar Prevost-Schild het feit mocht beleven, dat het 50 jaar geleden was, dat dit paar in het huwelijk trad. Door ziekte van mevr. Prevost is aan dit feit door de soosgemeenschap op 16 december op gepaste wijze gedacht en gesticht.

Met een Kerstbijeenkomst op 18 december, mede verzorgd door de dames van de vrouwenvereniging van de Ned. Herv. Kerk te Spaarndam, werden de activiteiten, voor wat betreft het kalenderjaar 1969, afgesloten. Mevr. Warmerdam-Naber (Nel) zorgde daarbij op uitstekende wijze voor passende declamatie, terwijl Ds. Kroon een aantal zeer fraaie dia's vertoonde, dat Israël betrof. Na afloop van deze bijeenkomst werden kerststukjes bezorgd op een aantal adressen, dat daarvoor in aanmerking kwam.

Om niet onvolledig te zijn, verdient het voorts vermelding, dat een aantal Spaarndamse dames met grote mate van sympathie bereid is gevonden bij toerbeurt het vervoer van daarvoor in aanmerking komende bejaarden naar en van het speeltuingebouw te verzorgen.

Onvermeld mag evenmin blijven, dat al geruime tijd pogingen worden gedaan om de oppervlakte van het knusse speeltuingebouw wat vergroot te krijgen, waarbij òn van de zijde van het Haarlems Speeltuinverbond òn van de kant van de Spaarndamse afdeling "Nieuw Leven" alle mogelijke medewerking wordt ondervonden om de gemeente Haarlem te bewegen voor de beoogde - zeer bescheiden - uitbreiding een financiële aderlating te doen.

Een uitbreiding overigens, die ook "Nieuw Leven" zelf zeer welgevallig zou zijn, aangezien zij in het kader van haar eigen activiteiten met name op het punt van het toneelspel wel heel gaarne over wat meer ruimte zou beschikken.

Om dit verslag niet al te lang te maken, is het, resumerend, een zeer gelukkige omstandigheid, dat kan worden gesteld, dat de soos zijn bestaansrecht heeft bewezen.

(vervolg op pag. 7)

